

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באינטרנט
www.kavnet.co.il

גיליון 455 ♦ ח' חשוון תשס"ח ♦ 6.11.2008 ♦ משוגר למנויים בלבד ♦ www.kavnet.co.il ♦ kav1@bezeqint.net
מו"ל ועורכת: סיגל בן-ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: זהבית 4 יבנה | טל. 03-6354484 | פקס. 03-6354490

בעקבות המשבר הכלכלי העולמי - צפוי צמצום בפעילות המגזר השלישי במערכת החינוך

וינהר מחלקת את פעילות המגזר השלישי לשני תחומים; תוכניות שרוכשים ההורים והרשויות המקומיות, ותוכניות הניזונות מתרומות. לדברי וינהר, המשבר הכלכלי לא ישפיע כנראה על השירותים שרוכשים ההורים, מכיוון שמדובר בדרך כלל באוכלוסיות וביישובים מבוססים. לטענתה, הנפגעים העיקריים מהמשבר יהיו אוכלוסיות חלשות, שאינן מממנות בעצמן את פעילות הארגונים במוסדות החינוך. פעילות זו מסובסדת או ממומנת במלואה מתרומות. "יש לזכור שבאזורים החלשים הפעילות החינוכית שמספקים ארגוני המגזר השלישי היא יותר בסיסית מאשר באזורים חזקים", אומרת וינהר. לדבריה מרבית התוכניות שמפעילים הארגונים באזורים החלשים הן של תגבור במקצועות הליבה, ועל כן הפגיעה בתלמידים בעקבות צמצומן תהיה קשה. וינהר סבורה, כי משה"ח צריך להיערך למצב של ירידה בהשקעות המגזר השלישי במערכת החינוך, כדי למנוע פגיעה באוכלוסיות החלשות.

המשבר הכלכלי העולמי עלול להביא לצמצום ניכר בהיקף תוכניות ההעשרה והתגבור המופעלות במערכת החינוך. כידוע, תוכניות אלו מופעלות ונתמכות ברובן על ידי ארגוני המגזר השלישי - מלכ"רים, קרנות ועמותות. במערכת החינוך פועלים כיום אלפי ארגונים השייכים למגזר השלישי. הארגונים ניזונים בעיקר מתרומות מחו"ל, ומתקציבים של משה"ח, הרשויות המקומיות וההורים. ממידע שהגיע לקו לחינוך עולה, כי חלק מהארגונים כבר צמצם השנה את היקף פעילותו במערכת החינוך, בשל צמצום בהיקף התרומות מחו"ל.

לדברי ראש "המכון לזימות - מגזר שלישי, מגזר עסקי ובתי"ס" במכללת בית ברל, ד"ר בת חן וינהר, אם ימשך המשבר הכלכלי בעולם, יופחתו תקציבי ארגוני המגזר השלישי והתוכניות שהם מספקים יהיו פחות זמינות. לדבריה, כבר לפני פרוץ המשבר הנוכחי, הביאה ירידת ערך הדולר לעומת השקל להפחתה ניכרת, עד 30%, בתקציב הפעילות של חלק מהארגונים.

אם יאושר תקציב המדינה ל-2009 יבוטלו ההסעות לכ-50 אלף תלמידים

ללא אבטחה. רודריג מוסיפה, כי בעיה נוספת שהחמירה השנה ברשויות המקומיות, היא המחסור בפסיכולוגים במערכת החינוך. לדבריה, השילוב הגדל והולך של תלמידים מהחינוך המיוחד בבתי"ס רגילים מצריך הוספת תקנים לפסיכולוגים, אך כאלה לא ניתנו. הדבר יוצר מעמסה כבדה על חלק מהרשויות המקומיות. ברשויות מקומיות אחרות, בעיקר במגזר הערבי, קיימים תקנים לפסיכולוגים, שאינם מאוישים בשל מחסור בכוח אדם. יש לציין, כי אישור תקציב המדינה בכנסת, לקראת סוף חודש דצמבר, מותנה בדרך כלל בהוספת תקציבים למגזרים שונים. מסיבה זו עשויים להתבטל חלק מהקיצוצים שתקציב 2009 מטיל על השלטון המקומי.

בתחילת שנת הלימודים חזר בו מרכז השלטון המקומי מכוונת להשבית את הלימודים במערכת החינוך, לאחר שהאוצר הקפיא את הקיצוץ בתקציבים המועברים לרשויות המקומיות. לדברי יועצת מרכז השלטון המקומי לענייני חינוך, עדנה רודריג, הפתרונות שאפשרו את פתיחת שנת הלימודים היו לארבעה חודשים בלבד, ואינם חלים על שנת 2009. לדבריה, אם יאושר תקציב 2009 בכנסת, עלולה הזכאות להסעות למוסדות החינוך של תלמידים רבים להישלל החל מתחילת ינואר 2009. בתקציב אמורים להיכנס לתוקפם קריטריונים המצמצמים את הזכאות להסעות. לטענת רודריג, יישום הקריטריונים יגרע מההסעות כ-50 אלף תלמידים באמצע שנת הלימודים. לדבריה, בתקציב 2009 אין גם מימון לאבטחת 700 אשכולות גנים, דבר שיתיר אותם בראשון לינואר

מרכז הזמנות ארצי למערכת החינוך

עד 30% חיסכון בעלויות הרכש של בית הספר
טל' 03-6354483/4/8

מרכז ההזמנות של קו לחינוך עובד עם כ-500 נותני שירותים למערכת החינוך, מה שמאפשר לנו לדרוש הנחות ניכרות עבור לקוחותינו.

דרך מרכז ההזמנות שלנו תוכל להזמין כל מה שבית הספר צריך, כמו ציוד, מופעים, טיולים, אירועים, תוכניות לימודים והעשרה ועוד.

קו לחינוך
הקו שלך למידע חינוכי

טל': 03-6354483/4/8, פקס: 03-6354490, דוא"ל: kav1@bezeqint.net

"אחד מהכישלונות הגדולים של מדינת ישראל הוא נטישת החינוך הטכנולוגי"

כך אמר חבר הכנסת אבישי ברוורמן בכנס הבינלאומי לחינוך טכנולוגי – PATT-20

אחת מהמרצות הבולטות בכנס הייתה זוכת פרס המוסד הבינלאומי לחינוך טכנולוגי, פרופ' קיי סטיבלס מבריטניה. סטיבלס נחשבת לאחת החוקרות המובילות בעולם בנושא יצירתיות בחינוך טכנולוגי והערכתה. החוקרת הציגה מחקר חלוץ, שמצא כי החינוך הטכנולוגי הוא הפלטפורמה הטובה ביותר להוראת נושא איכות הסביבה. לדברי ראש המרכז למחקר ופיתוח על שם מושינסקי, יואל רוטשילד, הציגה רשת אורט בכנס מגוון תוכניות לימודים לחינוך טכנולוגי, שהיא מציעה לאוכלוסיות שונות של תלמידים. בין היתר הציגה הרשת תוכניות לימודים למצטיינים, כמו מגמה מדעית-הנדסית המתמחה בלימודי אויר וחלל ומגמת הנדסה רפואית. כמו כן הציגה הרשת בכנס את מגמת טכנאי-בגרות, המיועדת לתלמידים ברמה בינונית, ואת מגמת המכטרוניקה, המחדשת את מגמת המכונאות שהתיישנה, ומושכת תלמידים ברמה גבוהה. הרשת גם הציגה מגמות טכנולוגיות המיועדות לבני נוער בסיכון, כמו מגמות צילום דיגיטלי ותחזוקת מחשבים. לדברי רוטשילד, חוקרים מבריטניה שהשתתפו בכנס, הביעו התלהבות רבה מתוכנית טכנאי-בגרות, והם מעוניינים ליישמה במערכת החינוך שלהם.

"הדאגה הגדולה ביותר שלי היא, שכאשר יש מיתון כלכלי תקציב המדינה אינו מרחיב בדרך כלל את ההשקעה בחינוך". כך אמר יו"ר ועדת הכספים, חבר הכנסת פרופ' אבישי ברוורמן, בהרצאה בנושא "המשבר הכלכלי העולמי והשלכותיו על חינוך וחברה ברחבי העולם ובישראל". ברוורמן הרצה בערב הפתיחה של כנס החינוך הטכנולוגי הבינלאומי, PATT-20. רשת אורט אירחה השבוע את הכנס, שבו השתתפו עשרות מומחים לחינוך טכנולוגי מהארץ ומהעולם. ברוורמן הוסיף, כי אחד הכישלונות הגדולים של מדינת ישראל הוא לדעתו נטישת החינוך הטכנולוגי. לדבריו, הקמת מערכת חינוך טכנולוגי איתנה, כמו שהיתה בישראל בעבר, חיונית כדי להבטיח את חוזקה הכלכלי של המדינה. "אם יהיה לי כוח גדול יותר בממשלה הבאה, אדאג שייפתחו בתי"ס ומכללות טכנולוגיים נוספים", הבטיח ברוורמן.

כנס PATT-20 התמקד בנושאים: הכשרת מורים לחינוך הטכנולוגי; השפעת החינוך הטכנולוגי על פיתוח יכולות קוגניטיביות כמו חשיבה ברמה גבוהה; חינוך טכנולוגי בעידן גלובליזציה – באיזה מידה מכשיר החינוך הטכנולוגי את בוגריו לתרום למדע ולכלכלה ברמה הבינלאומית.

בני נוער בסיכון

תוצאות מחקר; תוכנית "עשינו עסק" יעילה מתוכניות אחרות לשיקום בני נוער בסיכון

מהמשתנים לא נמצאה עדיפות לתוכנית על פני תוכניות ההתערבות האחרות או להיפך. ב-11% מהמשתנים לא יוחסה השפעה חיובית לאף אחת מהתוכניות.

לתוכנית "עשינו עסק", שבמסגרתה מקימים בני נוער בסיכון מיזמים עסקיים, יש השפעה משקמת רבה יותר מאשר לתוכניות התערבות אחרות. כך עולה מתוצאות מחקר, שבחן את יעילותה של התוכנית ככלי טיפולי. ממצאי המחקר, שאותו ערך "מכון מתווה ליעוץ, הערכה ומיון", הוצגו בכנס שנערך השבוע לציון עשור לתוכנית.

עשינו עסק – מיזמים עסקיים-חינוכיים לנוער בסיכון, היא תוכנית משותפת של "ציונות 2000", ארגון אשלים, הקרן לילדים ונוער במוסד לביטוח לאומי, פרויקט "נקודת מפנה" של הבנק הבינלאומי ועמותת מתן. התוכנית פועלת ביחידות טיפוליות של משרדי החינוך והרווחה.

התוכנית מבקשת לשקם בני נוער בסיכון, באמצעות שילובם בהקמת מיזם עסקי. הקמת המיזם משמשת ככלי טיפולי, שבאמצעותו מוקנות לבני הנוער מגוון מיומנויות אישיות ובין אישיות, כמו גם הזדמנות לרכוש השכלה ומקצוע ולהשתלב בחברה. לתוכנית ארבעה מרכיבים; עסקי, טיפולי-חינוכי, לימודי והעשרתי. בחמש השנים האחרונות השתתפו בתוכנית 1,250 בני נוער בסיכון מ-32 יחידות לקידום נוער, הוסטלים, פנימיות ומרכזי מפתן. השנה משתתפים בתוכנית כ-350 בני נוער. המיזמים העסקיים המוקמים במסגרת התוכנית, עוסקים בפרסום בשלטי חוצות ודפוס, אומנות שימושית, קייטרינג, אפיה, הפקת אירועים וגינון.

המחקר שבחן את התוכנית, ניתח שינויים בעמדות של 278 בני הנוער בסיכון משתי קבוצות; קבוצה שהשתתפה בעשינו עסק, וקבוצה של בני נוער בעלי רקע דומה, שהשתתפה בתוכניות התערבות אחרות. בכל קבוצה נבדקו 18 משתנים ובהם; ביטחון והערכה עצמית, התמודדות עם מצבי מתח, עבריינות ואלומות, היחס לעבודה, אוריינטציה כלפי העתיד, סדרי עדיפויות, יחס לסמכות, מיומנויות קוגניטיביות ושביעות רצון מהתוכנית. המחקר מצא, כי ב-50% מהמשתנים הייתה תוכנית עשינו עסק יעילה מהתוכניות האחרות. ב-11% מהמשתנים הייתה לתוכנית ולתוכניות ההתערבות האחרות השפעה חיובית דומה. ב-28%

אוניברסיטת תל-אביב

בית-הספר לחינוך ע"ש חיים וג'ואן קונסטנטינר

מחקר בתי-הספר הניסויים (מב")

מתכבדים להזמין לכנס

תיאוריה, מדיניות ופרקטיקה

בחינוך -

הילכו שלושתן יחדיו?

בהשתתפות המנכ"לית, יו"ר המזכירות הפדגוגית,

המדען הראשי של משרד החינוך ומנהלת מחוז מרכז

18 בנובמבר 2008, יום ג', באולם "כס המשפט" בנין הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב

הכניסה אינה כרוכה בתשלום

נא אשרו השתתפותכם בטל: 054-6878803

או בדוא"ל: kenes18.11@gmail.com

הסדר חניה: חניון סמולארש, רח' ג'ורג' וייז (סמוך ל"בית הירוק" ושער 4)

35 ש"ח לשעה, מקסימום 14 ש"ח ליום - בהצגת הזמנה זו

■ בארה"ב; 17 מדינות כבר מציעות תוכניות לימודים מקוונות – בשבוע שעבר פורסם הדו"ח השנתי החמישי של "הוועד הצפון אמריקני ללמידה און-ליין". הדו"ח ממפה את הלמידה המקוונת בארה"ב. כמו כן ממליץ הדו"ח על מספר פעולות להגברת הלמידה המקוונת בקרב התלמידים ולשיפורה. כתבה המתפרסמת במגזין הדיגיטאלי eSchoolNews, סוקרת את הדו"ח והמלצותיו. אחת מהמלצות הדו"ח היא להרחיב את מגוון הקורסים המקוונים, שבהם יכולים התלמידים והוריהם לבחור כחלק מתוכנית הלימודים הבית ספרית. כמו כן ממליץ הדו"ח להגדיל את מספר בתי"ס הווירטואליים, המספקים לתלמידים תוכנית לימודים מלאה. הדו"ח גם ממליץ, כי בתי"ס להוראה ישלבו את ההוראה המקוונת בתוכנית הלימודים של המורים לעתיד.

על פי הדו"ח, היקף ההוראה המקוונת בארה"ב, המיועדת לתלמידי בתי"ס, המשיך להתרחב במחצית השנייה של 2007 ובמחצית הראשונה של 2008. מחברי הדו"ח מצאו, כי 44 מדינות בארה"ב

מציעות כיום לתלמידים למידה מקוונת במידה משמעותית. 17 מדינות, כמו פלורידה וקולורדו, אף מציעות לתלמידים תוכניות לימודים מקוונות מלאות, כתחליף לביה"ס הרגיל. מרבית תוכניות הלימודים המקוונות שמציעות המדינות הן עבור תלמידים בגילאי התיכון. חלק קטן יותר מהתוכניות מוצע לתלמידי חטיבות הביניים. עוד מצוין בדו"ח, כי בשנה האחרונה גדל בשליש מספר התלמידים הנרשמים לקורסים מקוונים. גם בתי"ס הווירטואליים דיווחו על עלייה במספר הלומדים במסגרתם. הדו"ח מוסיף, כי למרות הפוטנציאל הגדול הטמון בלמידה המקוונת, חלק מהמדינות בארה"ב עדיין אינן מוכנות לקבל למידה בדרך זו. כמו כן ישנם בתי"ס שאינם מוכנים להעניק לתלמידים קרדיט עבור לימודים בקורסים מקוונים, ולהחשיבם כחלק מהחובות שעל התלמיד לבצע כדי לסיים את לימודיו.

כתובת המאמר המלא: <http://www.eschoolnews.com/news/top-news/index.cfm?i=55790>

קצרצרים

■ מעודדים את תלמידות החטיבה ללמוד מחשבים – בגבעתיים מתחיל בימים אלה מיזם לעידוד תלמידות למצוינות במחשוב. את התוכנית משיקה עיריית גבעתיים, בשיתוף עם המינהל למדע וטכנולוגיה במשה"ח, חברת מיקרוסופט ישראל ועמותת MYA. התוכנית מיועדת לתלמידות בכיתות ז' ו-ח' בעלות פוטנציאל לימודי גבוה.

במסגרת התוכנית ילמדו התלמידות תכנות בשפת C#. הלימוד יהיה חווייתי. מפגשי התוכנית יתקיימו בתפוח הפיס בעיר, ויועברו על ידי עובדי עמותת MYA, בליווי חברת מיקרוסופט ישראל.

■ מוטורולה תממן לימודי מחשבים ל-30 בוגרי "הזנק" – חברת מוטורולה העולמית תממן השנה לימודי מחשבים במכללה האקדמית נתניה ל-30 תלמידים בוגרי פרויקט הזנק. על כך מסר סמנכ"ל מוטורולה ישראל, יהודה פורת, בטקס השקת הפרויקט. החברה תלווה את התלמידים בתקופת לימודיהם במכללה, ואחר כך תשלב אותם בעבודה במפעליה ובחברות היי-טק. התלמידים המשתתפים בפרויקט הם משכבות סוציו-אקונומיות חלשות ומהפריפריה. פרויקט הזנק, שיזם בנק דיסקונט, מכין את התלמידים לבחינות הבגרות ובהמשך – ללימודים אקדמיים. נשיא המכללה, פרופ' צבי ארד, מסר בטקס, כי משתתפי הפרויקט יסייעו לתלמידים נזקקים בבתי"ס יסודיים בנתניה ובסביבתה, ובכך יסגרו מעגל.

■ המשרד לפיתוח הנגב והגליל יקצה תקציב לכיתות חכמות בעכו – השר לפיתוח הנגב והגליל, יעקב אדרי, ביקר בעכו לאחר סיום המשבר בין יהודים וערבים, שפרץ בעיר ביום כיפור. במהלך הביקור נענה אדרי לבקשת ראש העירייה, שמעון לנקרי,

והבטיח לסייע לעכו בתחום החינוך. מערייית עכו נמסר, כי אדרי התחייב להקצות תקציב של מיליון וחצי ש"ח, שיוקצה ל-15 "כיתות חכמות" בבתי"ס בעיר. השר גם הבטיח להקצות תקציב בסך מיליון ש"ח להקמת גן מדעים, שישרת את ילדי עכו משני המגזרים.

■ כיתות חכמות הוקמו בשני בתי"ס בשדרות – פרויקט "כיתות החכמות" בשדרות החל בחודש ינואר 2008. מאמר בגיליון נובמבר של המגזין הדיגיטאלי, "חדשות מטח", סוקר את התקדמות הפרויקט מתחילתו ועד עתה. על פי המאמר, בחודשים האחרונים הוקמו בשני בתי"ס בשדרות, אלון והרוא"ה, תשתיות לכיתות חכמות. כמו כן משתתפים צוותי המורים משני בתי"ס בתוכנית הדרכה והטמעה של מטח. במסגרת התוכנית מוכשרים המורים בשלושה תחומים; הפעלת הלוחות האינטראקטיביים, בניית מערכי שיעור מתוקשבים באמצעות אתר אופק של מטח, וניהול כיתה וירטואלית שתתמוך בהוראה מרחוק, למקרה שהתלמידים לא יוכלו להגיע לביה"ס מסיבות ביטחוניות.

פרויקט הכיתות החכמות מתבסס על הקמת תשתיות טכנולוגיות, הכוללות מחשב למורה, מקרן, לוח לבן אינטראקטיבי, מערכת שמע וחיבור אלחוטי לאינטרנט. את הפרויקט יזם חבר הכנסת מיכאל איתן. איתן פנה אל מטח בבקשה לפתח במערכת החינוך בשדרות תשתית טכנולוגית, שתאפשר ללמד את התלמידים גם אם לא יוכלו להגיע לביה"ס. התקציב לפרויקט, בסך מאות אלפי שקלים, נאסף באירוע התרמה גדול, שהפיק "ארגון ההנהגה הישראלי" בלוס אנג'לס. המאמר מציין, כי בפגישה עם נציג הארגון התורם הובהר, כי הפרויקט יתרחב בשנת הלימודים הבאה לבתי"ס נוספים ביישוב.

הטבות מרכז ההלמנות אקוראי קו לחינוך

שם המפרסם	סוג השירות	דרך התקשרות	ההטבה ממרכז ההזמנות
תמי דומאי	הרצאה מאלפת על תרגום לתלמידים בכלל ולתלמידי תרגום בפרט	04-9990877	10% הנחה
שולה שירן	קורסים לשזירת פרחים ברחבי הארץ	054-4210248	10% הנחה
חושבים חכם	שיפור התנהגות בינאישית, שיפור תהליכי חשיבה	03-6777601	15% הנחה
על מה ולמה	משחק אימון לילדים ולמשפחה	054-3093096	20% הנחה
טרקטורוני מוצא	אטרקציה מוטורית בהרי ירושלים	02-5335510	15% הנחה
רשת אכסניות הנוער	לינה לבתי"ס, מרכזי הדרכה והשתלמויות למורים	02-6558400	הנחות באתר
Fiteat המרכז להרגלי אכילה	אכילה נכונה וספורט כחוויה	054-2224646	10% הנחה
חברת בודק	משחקים מכל היצרנים, סדנאות והדרכות	054-5248221	משלוח חינם לביה"ס בהזמנה מעל 250 ש"ח
מצפה כוכבים ברקת	לראות את היקום בגדול ממכבים	08-9264150	3% הנחה על טלסקופים, משקפות ועוד
מגי בן יהודה	יעוץ ארגוני ואישי	054-7955535	10% הנחה
זאב - המרכז לעזרה ראשונה	תיקי עזרה ראשונה ייחודיים לתגובה מהירה	09-7923099	10% הנחה

הפערים בהישגים בבגרויות; המוצא כמעט ואינו משפיע, הכנסת ההורים ויישוב המגורים - כן

חלקן של הבנות ירד

בנות מהוות למעלה מ-50% מכלל אוכלוסיית התלמידים במערכת החינוך. בין השנים שאחריהן עקב המחקר, קטן חלקן של הבנות במערכת החינוך במגזר היהודי מ-52.4% ל-50.2%. לעומת זאת, גדל חלקן של הבנות במערכת החינוך במגזר הערבי מ-51.9% ל-54.3%. בולט במיוחד הגידול בשיעור הבנות במגזר הבדואי - מ-42.2% ל-50%.

שיעור התלמידים ממשפחות חד הוריות במערכת החינוך עלה במהלך השנים שבחן המחקר מכ-8.2% לכ-10% בכלל מערכת החינוך. יש לציין כי הפערים בין מגזרי החינוך השונים גדולים בנושא זה; במגזר היהודי בזרם הממלכתי שיעור התלמידים ממשפחות חד הוריות עומד על 14%, במגזר הערבי - על 2.1% בלבד.

הפערים בין מגזרי החינוך מתרחבים

במהלך השנים שבדק המחקר חלה עלייה של 9% בשיעור הזכאות הארצי לבגרות. לעומת זאת, שיעור התעודות העומדות בתנאי הסף של הקבלה לאוניברסיטאות - שהוא מדד מרכזי לאיכות התעודה, עלה רק ב-4%.

כמו כן, הפערים בזכאות בין המגזרים השונים נותרו גבוהים ואף התרחבו. כך, למשל, עלה שיעור הזכאות בתקופה זו במגזר היהודי ב-13%, בעוד שבמגזר הערבי עלה שיעור הזכאות רק ב-1.1%. פערים ניכרים לרעת התלמידים מהמגזר הערבי נרשמו גם באיכות התעודה. עם זאת מציינים החוקרים, כי בתקופה זו חלה עלייה ניכרת בשיעור בוגרי התיכון מהמגזר הערבי העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות ובשיעור הלומדים 4-5 יחידות לימוד באנגלית ומתמטיקה.

הפערים על רקע כלכלי-חברתי גדלים

החוקרים מציינים, כי הפערים הקיימים כיום בישראל בין הישגי תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חלש ובין תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חזק הם מהגדולים במדינות המפותחות. לטענתם, לאי-השוויון בחינוך יש השלכות מרחיקות לכת על הקיטוב הכלכלי-החברתי העמוק במדינה.

במחקר נמצאו פערים גדולים יחסית בשיעור הזכאות לבגרות ובאיכות התעודה, בין תלמידים בחינוך הממלכתי, שמשפחותיהם שייכות לחמישון הכלכלי העליון, ובין תלמידים שמשפחותיהם שייכות לחמישון התחתון. החוקרים חישובו ומצאו, כי כל עלייה של 10% בהכנסה המשפחתית לנפש, מעלה במוצע את שיעור הזכאות לבגרות בכ-0.4%. נתון זה משמעותי אם מביאים בחשבון שהפערים בהכנסה לנפש בישראל בין החמישון התחתון והעליון הם כ-300% (על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה). במחקר נמצאו פערים גדולים בשיעור הזכאות לבגרות ובאיכות התעודה גם בין המרכז ובין הפריפריה, ובין תלמידים המתגוררים ביישוב השייך לאשכול כלכלי-חברתי נמוך לתלמידים המתגוררים ביישוב השייך לאשכול כלכלי-חברתי גבוה.

יוצא דופן הוא החינוך הממלכתי-דתי, שבו מצא המחקר צמצום בפערים בשיעור הזכאות לבגרות בין תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חלש ובין תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חזק. עם זאת, הפערים באיכות התעודות במגזר זה התרחבו.

עוד מצא המחקר, כי כאשר בוחנים מדד נוסף למצוינות - ציון 80 ומעלה בבגרות בבחינות ברמת 5 יחידות לימוד באנגלית ובמתמטיקה, הפערים בין תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חזק ובין תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חלש התרחבו מאוד במגזרים היהודי והערבי כאחד.

הפערים בשיעור הזכאות לתעודת בגרות בין תלמידים שהוריהם הם יוצאי מדינות אירופה או אמריקה ובין תלמידים שהוריהם יוצאי מדינות אפריקה או אסיה, עומד כיום על 2% בלבד. כך עולה ממחקר בנושא "ההרכב החברתי-כלכלי של התלמידים והשפעתו על הישגיהם בבחינות הבגרות", שפרסם בשבוע שעבר בנק ישראל. מהמחקר עולה, כי למשתנים אחרים, ובראשם ההכנסה של משפחת התלמיד והדרוג הכלכלי-חברתי של היישוב שבו הוא מתגורר, יש השפעה רבה על רמת הישגיו בבגרות ועל איכות התעודה.

המחקר בחן את ההבדלים בהישגים בבחינות הבגרות בין תלמידים מזרמי חינוך שונים ומרקע חברתי-כלכלי מגוון בשתי נקודות זמן; בשנת הלימודים 92/93 ובשנת הלימודים 2004/2005.

האומנם עלייה בהישגים?

החוקרים מציינים, כי העלייה במשקלם של זרמי החינוך החרדי והערבי, מיתנה את קצב העלייה בהישגים בבגרות בין שתי התקופות שבחן המחקר. עוד מציינים החוקרים, כי בין השנים חל שיפור לא מבוטל בשיעור הזכאות לבגרות ובציוני התלמידים בבחינות, אולם מנתון זה אין להסיק כי חל שיפור אמיתי בהישגי התלמידים. הסיבה לכך; בחינות הבגרות לא כוילו במהלך השנים - לא נבדק אם רמת הקושי של הבחינות הייתה זהה או לא. החוקרים מזכירים, כי בין השנים שבדק המחקר חלו בבחינות הבגרות שינויים, שהיו עשויים להשפיע על שיעור הזכאות והציונים. כך, למשל, צומצם היקף החומר הנלמד לבגרות, והונהגו מועדי ב', שיטת המיקוד ושיטת הצבירה.

שינויים דמוגרפיים ניכרים

על פי המחקר, במהלך השנים שנבחנו כמעט ולא השתנה מספרם הכולל של התלמידים. לעומת זאת, חלו שינויים דמוגרפיים בתוך זרמי החינוך השונים; חלקם של התלמידים מהמגזר הערבי והמגזר החרדי עלה, ואילו חלקם של התלמידים בחינוך הממלכתי והממלכתי-דתי במגזר היהודי ירד. חלקו של החינוך החרדי, לדוגמה, עלה מ-6.7% בשנת 1993 ל-16.2% ב-2005. במגזר הערבי עלה שיעור התלמידים המוסלמים והבדואים, וירד שיעור התלמידים הנוצרים והדרוזים. הגידול בחלקם של הערבים והחרדים נובע בעיקר מריבוי טבעי. גורמים נוספים שהביאו לעלייה בשיעור התלמידים מהמגזר הערבי, הם הפחתה ניכרת בשיעור הנשירה, וצמצום הנשירה של בנות במעבר לתיכון, במיוחד במגזר הבדואי.

ירידה בלומדים בנתיב טכנולוגי

על פי המחקר, בין השנים 1993 ו-2005 חלה ירידה ניכרת בשיעור התלמידים מהמגזר היהודי הלומדים בנתיב הטכנולוגי - מ-47% ל-36%. בחינוך הממלכתי חלה ירידה מ-50.5% ל-38.5%. בחינוך הממלכתי-דתי הירידה תלולה עוד יותר - מ-45.1% ל-28.6%. נתון מעניין שמצא המחקר, הוא שבחינוך החרדי חלה משנת 93 עלייה ניכרת בקרב הלומדים, בנים ובנות כאחד, בנתיב הטכנולוגי - מ-11.9% ל-32.2%. עובדה זו מצביעה כנראה על שינוי בגישה של הציבור החרדי בנוגע לרכישת מקצוע.

במגזר הערבי עלה שיעור הלומדים בנתיב הטכנולוגי מ-24.7% ל-41%. סיבה אפשרית שנוקב המחקר למגמה זו, היא הירידה בשיעור הנשירה במגזר הערבי, שבעטיה הצטרפו אל מערכת החינוך תלמידים חלשים יחסית, הנוטים ללמוד בחינוך המקצועי. סיבה נוספת היא שיעור האבטלה הגבוה בקרב ערבים בעלי השכלה על-תיכונית, הדוחף את התלמידים ללימודי מקצוע.

זה רעיון

■ **בוקר מחוזי של בריאות** – המפקחים ועובדי המינהל במחוז צפון השתתפו בשבוע שעבר בפעילות בשם "בוקר מחוזי של בריאות". במסגרת הבוקר התקיימו הפעלה אירובית, וישיבת מליאה. בישיבה האזינו המשתתפים להרצאות בנושאים; "מחוז נקי מעישון", "איך מובילים שינוי התנהגותי

במסגרת הבוקר התקיימו הפעלה אירובית, וישיבת מליאה. בישיבה האזינו המשתתפים להרצאות בנושאים; "מחוז נקי מעישון", "איך מובילים שינוי התנהגותי וחברתי בנושא מניעת עישון", "המזון שאנו אוכלים – הנדסת מזון בארגון לחקלאות אורגנית" ו"הבריאות בידינו ובאחריותנו".

והברתי בנושא מניעת עישון", "המזון שאנו אוכלים – הנדסת מזון בארגון לחקלאות אורגנית" ו"הבריאות בידינו ובאחריותנו". את ההרצאות העבירו סגנית הרופאה המחוזית במשרד הבריאות, ד"ר אולגה ויניצקי, ומרצים נוספים. בהמשך הישיבה הודיעה מנהלת המחוז, אורנה שמחון, כי חל איסור מוחלט על העישון בכל חדרי לשכת המחוז.

מורי ישראל - תתחבשו!

קו לחינוך גאה להציג את רשת מורים;

הרשת החברתית-מקצועית של המורים בישראל!

ברשת מורים תוכלו:

- ◆ לאתר חברים שלמדו איתכם בעבר.
- ◆ לקבל חשיפה לכל מה שיש לכם לומר, כי את מה שתכתבו אלפי מורים יקראו!
- ◆ לכתוב הודעות בפורום החכם ולקבל משוב מיידי.
- ◆ להעלות לאתר מערכי שיעור שאותם כתבתם. וכמובן; ליצור רשת חברתית מקצועית משל עצמכם.

אז מה אתם מחכים? הקליקו את הכתובת והיכנסו לעולם שכולו חינוך, הוראה, מורים והמון חברים.

כתובת רשת מורים; www.hem.co.il

■ **מפגשי למידה משותפים באזרחות** – תלמידים מארבעה בתי"ס על יסודיים – שניים של החינוך ההתיישבותי בדרום ושניים מדימונה, ישתתפו השנה במפגשים ללמידה משותפת בנושא אזרחות. על כך מדווח ידיעון בי"ס מעלה הבשור. בתי"ס שישתתפו בפרויקט הם; מעלה שחרות ביטבתה, מעלה הבשור בקיבוץ מגן, והתיכונים זינמן וליהמן בדימונה. את הפרויקט יזמו ראש עיריית דימונה, מאיר כהן, והתנועה הקיבוצית. השנה ישתתפו בפרויקט 10 תלמידים משכבת ט' בכל בי"ס. מטרת הפרויקט הן; היכרות עם האחר ועם הפלורליזם של החברה הישראלית, גיבוש זהות עצמית באמצעות ההיכרות עם האחר והתמודדות עם סטיגמות. המפגשים יכללו למידה ועשייה משותפת. תוכנית הפרויקט מגובשת בימים אלה.

■ **מועצת התלמידים אימצה את הבית החם** – מועצת התלמידים של תיכון רוטברג ברמת השרון, החליטה לאמץ השנה את ה"בית החם", המופעל ביישוב על ידי תנועת חב"ד. הבית החם הוקם לזכרו של בוגר תיכון רוטברג, סגן קובי בן שם, שנהרג באסון המסוקים. המוסד מספק ארוחות חמות ושירותים שונים לאוכלוסייה הנזקקת ברמת השרון. ביום שישי הקרוב יתקיים בביה"ס הפנינג בהשתתפות אומנים וזמרים, שכל הכנסותיו יוקדשו לקשישים ערירים הנעזרים בבית החם. בהמשך השנה תסייע מידי שבוע קבוצה של תלמידים מביה"ס בהפעלת המטבח של הבית החם וחנות, שבה נמכרים בגדים משומשים במחירים מוזלים. אימוץ הבית החם על ידי מועצת התלמידים החל לפני ראש השנה. במסגרת היוזמה התנדבו חברי המועצה ועשרות תלמידים נוספים מביה"ס לארוז בבית החם סלי מזון למשפחות נזקקות.

■ **סדנאות תקשורת לתלמידים, מורים והורים** – בביה"ס הניסויי העל יסודי של המועצה האזורית משגב מאמינים, כי בנוסף לתעודת בגרות זקוקים התלמידים לרכוש מיומנויות של תקשורת בין אישית. במסגרת היוזמה התקיימו בשנה שעברה בביה"ס סדנאות בתקשורת מקרבת לתלמידים, מורים והורים. המורים הוכשרו בקבוצות בנות 10 משתתפים כל אחת.

השנה מתכנן ביה"ס להמשיך ולהרחיב את הפעילות. בביה"ס פותחה סדנה המיועדת למורים בשם "מסע אל תוך ליבי". הסדנה תעסוק במערכת היחסים של המורה עם כיתתו, ותכוון את המורים לדיאלוג עצמי, וללימוד נקודות החולשה והחוזקה שלהם בקשר עם התלמידים. ביה"ס מבקש השנה גם להרחיב את סדנאות התקשורת שהוא מציע להורים. בשנה שעברה השתתפו בסדנאות שלוש קבוצות הורים של תלמידים מכיתות ז' ו-ח'. הסדנאות להורים מועברות על ידי מורים העוסקים בהנחיית קבוצות. כל סדנה כוללת שמונה מפגשים, המתקיימים בשעות הערב.

תוכניות לימודים

■ **תוכנית תפוז עלי מופעלת באלף בתי"ס** – באלף בתי"ס ברחבי הארץ כבר מופעלת תוכנית "תפוז עלי". כך מסרה המפקחת הארצית על לימודי הבריאות, עירית ליבנה, בישיבה בנושא קידום הבריאות בבתי"ס במחוז חיפה.

מנהל המחוז, אהרון זבידה, אמר בישיבה כי ביה"ס אינו יכול להיות גורם יחיד לשיפור המודעות לבריאות ותזונה נכונה. "ככל שנצלח להגדיל את שיעור ההורים המעורבים בפעילות להעמקת המודעות לבריאות, תוכל התוכנית למלא את יעודה", הוסיף זבידה. ממחוז חיפה נמסר, כי בקרוב יפתח מחדש אתר האינטרנט של התוכנית, המיועד להורים, עובדי הוראה ותלמידים. האתר יציג את נושא קידום הבריאות, ויעניק להורים כלים לשיפור הבריאות של ילדיהם. עוד נמסר, כי תוכנית תפוז עלי פועלת ב-55 בתי"ס וב-40 גני ילדים בחיפה, הודות לשיתוף פעולה בין משה"ח והעירייה. תוכנית "תפוז עלי" מחנכת את התלמידים להרגלי תזונה נכונה ולאורח חיים פעיל. התוכנית מופעלת בשיתוף עם משרד הבריאות וחברת פרולוג ליזמות ושיווק.

מחוז צפון

■ חינוך סביבתי – "הכנס הצפוני השנתי השביעי לחינוך סביבתי ולקיימות" התקיים בשבוע שעבר באולם בית גבריאל שעל שפת הכנרת. מהמחוז נמסר כי בכנס השתתפו מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה, שי אביטל, מנהלת המחוז, אורנה שמחון, וכ-400 מפקחים, מדריכים, מנהלי בתי"ס ומורים לחינוך סביבתי. הכנס, שנערך בשיתוף עם מחוז צפון במשרד להגנת הסביבה, עסק בנושא "מים – תשתיות ודילמות סביבתיות". במסגרת הכנס נערכו סדנאות וסדנאות של מיזמים סביבתיים. בכנס הרצו בין היתר ד"ר סיניה נתניהו, בנושא "משבר המים – ממשבר לפתרונות", והמדען הראשי במשרד להגנת הסביבה, ד"ר ישעיהו בראור, בנושא "מים, שינויי אקלים ומה יכול האזרח הקטן לעשות". כמו כן נערכו בכנס סדנאות בנושאים: "חיסכון במים בביה"ס", "השבת מי גשם לשימוש חוזר", "פרויקט השבת חיים לנחלי הירדן", "מיחזור ובניה בפסולת כאומנות", "הולכים על נקי בכינרת", "גינה חוסכת מים" ועוד. מנהלת המחוז הודיעה בכנס, כי מחוז צפון והמשרד להגנת הסביבה יגישו ביחד תוכנית שתוביל להטמעת נושא שמירת הסביבה במוסדות החינוך. לדבריה, החינוך סביבתי אינו עוד מקצוע בסל המקצועות הבית ספריים, אלא יסוד מארגן הכרחי של החינוך בימינו. "לשמחתי רבים ממוסדות החינוך מתרגמים את האתגרים שהצבנו בפניהם למעשים", הוסיפה שמחון.

■ מניעת נשירה – חוק חינוך חובה עד כיתה י"ב הוחל השנה ביישובי המחוז; ג'דידה-מכר, דיר חנא, טבריה, טורען, כפר מנדא, כרמיאל, מג'אר, מגדל העמק, מעלות-תרשיחא, משהד, נחף, עראבה, ראמה ושפרעם. בכנס קב"סים מחוזי, שהתקיים בשבוע שעבר באשכול הפיס בנצרת, השתתפו הממונה על הקב"סים באגף שח"ר, מוטי בנאו, מנהלת המחוז, אורנה שמחון, הממונה המחוזית על מניעת נשירה, עדנה נודלמן, וכ-100 קב"סים ומפקחים.

מהמחוז נמסר, כי לרשות 110 הקב"סים העובדים בצפון עומדת מערכת ממוחשבת המנטרת את פעילותם. עוד נמסר, כי במחוז פועלות 70 מועדוניות משפחתיות, המשמשות כמסגרת מסייעת ותומכת לתלמידים שהוגדרו בסיכון לנשירה. כמו כן פועלת ב-22 חטיבות ביניים בצפון תוכנית "מלא" – מרחב לימודי אחר, המעניקה תמיכה לתלמידים בסיכון והדרה. מסגרות לימודיות למניעת נשירה הפועלות בתיכונים במחוז צפון הן; 148 כיתות מ"ב,

149 כיתות אתג"ר, 8 מרכזי מפתן, 23 כיתות אומ"ץ, ו-22 כיתות תל"ם. כ-300 מורים מהמחוז השתתפו בשנה האחרונה בהשתלמויות בנושא טיפול בנוער בסיכון. כמו כן משתתפים בפייולט של תוכנית יישובית כוללת למניעת נשירה בשם "התמדה", היישובים מגדל העמק, טבריה, מג'אר, נצרת, כרמיאל ונצרת עילית.

מחוז חיפה

■ מקצוענים בלבד – "הכשרת מנהלים הינה תהליך מתמשך. עבודת הניהול מורכבת ומסובכת", כך אמר מנהל המחוז, אהרון

נציג מכון אבני ראשה, אריאל לוי, אמר בכנס כי המכון מספק כיום 19,000 שעות הדרכה אישית למנהלים. לדבריו, ביה"ס יש יתרון על פני המפקח, מכיוון שהוא אינו ממונה עליו.

זבידה, בכנס מחוזי בנושא פיתוח מקצועי למנהלים חדשים, שהתקיים בשבוע שעבר במרכז פסג"ה בחיפה. הכנס נערך בשיתוף עם מכון אבני ראשה להכשרת מנהיגות בתי ספרית. בכנס השתתפו 80 מנהלים חדשים, 40 מנהלים המשמשים להם כמלווים ומפקחים.

זבידה הוסיף, כי השטח מציג בעיות שלא תמיד נלמדות בתהליך ההכשרה העיוני של המנהל, ולכן משה"ח מעודד הקמת צוותי ניהול בבתי"ס. "הודות להקפדה על תהליכי מיון וקליטת מנהלים חדשים, נבחרו בשנים האחרונות מנהלי בתי"ס מקצוענים בלבד", אמר מנהל המחוז.

נציג מכון אבני ראשה, אריאל לוי, אמר בכנס כי המכון מספק כיום 19,000 שעות הדרכה אישית למנהלים. לדבריו, למדריך האישי של מנהל ביה"ס יש יתרון על פני המפקח, מכיוון שהוא אינו ממונה עליו. הממונה על פיתוח סגלי הוראה במחוז חיפה, המפקחת שרה דר, סיפרה בכנס כי מנהלים חדשים מהמחוז מדווחים, שהסיוע של מנהל מלווה היה עבורם משמעותי מאוד בתחילת דרכם בתפקיד.

במחוז חיפה פועלים חמישה מרכזי פיתוח לסגלי הוראה, השותפים לתהליכי ההכשרה של המנהלים החדשים, ובהם מרכז בבקה אל גרביה. המרכז אחראי להכשרתה של קבוצת המנהלים החדשים הגדולה בארץ.

מחוז מרכז

■ נסגר – ביה"ס היסודי נווה אריאל באריאל, השייך לרשת מעיין החינוך התורני, נסגר מייד לאחר חופשת הסוכות. מעיריית אריאל נמסר, כי ביה"ס נסגר בשל מיעוט התלמידים. בביה"ס למדו השנה כ-30 תלמידים בלבד. עוד נמסר, כי אגף החינוך בעירייה פועל באמצעות הקב"סים להסדיר את שילובם של תלמידי ביה"ס במוסדות חינוך אחרים.

מחוז תל אביב

■ בטיחות בדרכים – השבוע התקיים בחולון שבוע הבטיחות בדרכים, שסיימתו הייתה "תושבי העיר מתחייבים; להילחם בקטל בדרכים כדי לשמור על החיים". שבוע הבטיחות מתקיים בעיר זו השנה השנייה. במהלך השבוע נערכה בכל בתי"ס בחולון פעילות בנושא הבטיחות בדרכים, שכללה טקסים, הצגות, הרצאות, סדנאות ופעילויות יצירה. שיאה של הפעילות הוא חתימת תלמידי בתי"ס על אמנה, שבה הם מתחייבים ביחד עם הוריהם על שמירת כללי הבטיחות בדרכים.

מחוז דרום

■ יסייעו – מאה מעובדי חברת אינטל בקריית גת, יסייעו השנה לתלמידי ביה"ס העל יסודי מאיר בעיר לשפר ציונים בבחינות הבגרות באנגלית ובמתמטיקה. העובדים יפעלו במסגרת תוכנית בשם "חושבים חיובי". התוכנית נפתחה בחודש שעבר בטקס שהתקיים במפעל החברה בקריית גת, בהשתתפות מנכ"לית החברה, מקסין פסברג.

במסגרת התוכנית יגיעו מידי יום לביה"ס עובדים מאינטל שיעבדו בו על חשבון זמן עבודתם במפעל. העובדים ישמשו כמורים מסייעים לתלמידים. המתנדבים קיבלו הכשרה פדגוגית ממנהלת ביה"ס, רחל מויאל, ומנציגים באגף החינוך בעיריית קריית גת. בנוסף לסיוע הלימודי, יקבל ביה"ס מחברת אינטל מענק כספי בסוף השנה עבור כל שעת התנדבות של עובדי החברה.

■ אישר – משרד הקליטה אישר בסוף החודש שעבר לעיריית אילת תקציב מיוחד בסך 294,000 ש"ח. התקציב ייוחד לפעילות למניעת אלימות בקרב בני נוער עולים. הפעילות תתקיים במסגרת תוכנית "עיר ללא אלימות". באילת מתגוררים כ-11,000 עולים, המהווים 18.3% מהאוכלוסייה בעיר.